

САНА ОЛОХ

12+

2021 сүл
От ыйын
2 күнэ
бээтинсэ
№ 47
(11800)

Чурапчы улуунун хаһыата • ХАҢЫАТ 1931 СҮЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР • [sanaoloh](http://sanaoloh.ru)

бээтинсэ от ыйын 2> субуста от ыйын 3> баскыһынньа от ыйын 4> банидизинньа бэс ыйын 5> оттуорунньук от ыйын 6> сородо от ыйын 7> чаппиар от ыйын 8 бээтинсэ от ыйын 9

— РФ БЭРЭСИДЬИЭНИН БЫҔА ЛИИНИЙЭТЭ —

УЛУУС БАҢЫЛЫГЫН СОЛБУЙААЧЧЫ АЛЕКСЕЙ ЕГОРОВ СЫАНА ҮРДЭЭНИНИГЭР УОННА УРБААННЫТТАРЫ ӨЙӨӨҮНҮГЭ САНААТЫН ҮЛЛЭСТЭР

РФ Бэрэсидьиэнэ Владимир Путин быҕа бизриитигэр сыана бородууктаҕа тобо ыараатай, Эквадортан кэлэр банан Арасыйыаҕа үүнэр моркуоптан тобо чэпчэкини диэн ыйыттылар. Онуоха Бэрэсидьиэн: «Биричиинэтэ элбэх, билигин сыана аан дойду үрдүнэн ыараан турар балаһыанньата, ордук саахарга уонна мас арылтыгар. Судаарыстыба мань барьтын билэ-көрө, бэлиэти сылдьар. Сыана хамсааһыныгар мизэрлэр ылыллар, түмүгү көрдөрөллөр», - диэн хоруйдаата.

Оттон бэйэбит улууспуттар балаһыанньа хайдаҕын Алексей Егоров этэр: - Сыана үрдэһинэ тохсунньу ыйтан бэлиэтэнэ. Кулун тутар ыйтан ордук аһыар ас - саахар, мас арылтыа кууска ыараата. Биһизхэ бородуукта Аллараа Бэстээхтэн, Дьокуускайтан кэлэр. Сүрүн биричиинэтэ - онгосон таһаарааччы сыананы таһаарытыгар сылар. Мантан сайын бэйэбит буруоппут аһыан аһыахпыт турдаҕа, онон буруот аһыгар дьиз кэргэн бүддьүөтэ экономияланьа дии саныбын. Онуоха биһиги дьаһалтабыт ытар «Дьиз кэргэн экономикага» диэн бырагырааманы хайа эмэ өттүнэн көмөлөөх буолуо диэн эрэбин.

Мань таһынан быҕа бизриигэ бизнеһи сайыннараҕа кирадьиити бизриигэ болпурос кирибитин иһитим. Сургуттан биер урбаанньыт кирадьиит үрдүк бырыһыаннаабын, залогтаабын, болдьоҕо табыгаһа сусбун бэлиэтээтэ.

Оттон биһизхэ урбаан эйгэтигэр кирадьииттээһиннэ кэнники сылларга бааннар бырыһыаннара түстэ. Чурапчы урбаанньыттары сүрүннээн Сбербаан, Алмаасэргизбаан, Россельхозбаан уонна Алмазкредитсервис нэпүө кирадьиити ылаптар. Урбаанньыт таһына эргизэрттэн, залогу биэрэрттэн 6 бырыһыантан сагаланаар. Мань таһынан СВ урбаанньыттары өйүүр фонда нэпүө 5 бырыһыантан сагалаан кирадьиити ылаахтарын сеп. Улуус урбаанньыттары өйүүр фондата кылгас кэмнэ кирадьиити эмиэ бизэр. Онон балаһыанньа ити атын регионнарга тэннээтэххэ, үчүгэй диэххэ сеп.

ГЛАВНЫЙ ВРАЧ АРТЕМ КСЕНОФОНТОВ: «ЧЕМ БЫСТРЕЕ МЫ СДЕЛАЕМ ВАКЦИНУ, ТЕМ БЫСТРЕЕ ВЕРНЕМСЯ К ОБЫЧНОЙ ЖИЗНИ»

«Как сказал сегодня наш Президент Владимир Путин в своем прямом эфире единственным правильным решением для борьбы с ковидом остается вакцина. Чем быстрее мы сделаем вакцину, тем быстрее вернемся к обычной жизни и дальше, и быстрее будем развивать нашу систему здравоохранения. Сейчас в это нелегкое время развитие все же идет, но не с такими темпами. Ведь все силы уходят на борьбу с коронавирусной инфекцией», - комментирует главный врач Артем Михайлович.

Напомним, что в прямой линии Президент РФ Владимир Путин ответил на вопросы жителей. Первыми прозвучали вопросы про вакцинацию. Владимир Путин призвал прислушиваться не к людям, которые пользуются слухами, а к специалистам. Он отметил, что опасно болеть, а прививка - не опасна.

Елена МАКАРИНСКАЯ.

— НОВОСТИ —

Население Чурапчинского улуса мобилизовано к выполнению плана по заготовке запаса сена

В Чурапчинском улусе идет подготовка к сенокосу. «По заготовке сена план доволен почти до 40 000 тонн, что выше плана прошлых лет. Несмотря на засуху в нынешнем сенокосном сезоне, жители улуса все усилия будут сосредоточить на выполнении заданного плана по заготовке годового запаса сена», - поставил задачу Глава района Андрей Ноговицын.

Для этого принято решение, как и в прошлые года, при содействии улусного оперативного штаба будут организованы мобильные сенокосные бригады на отдаленных участках внутри и вне улуса. Главам муниципальных образований улуса поручено держать под личным контролем выполнение доведенного плана заготовки грубых кормов. Кроме того, главы наслегов должны вести переговоры с соседними улусами по аренде сенокосных угодий для восполнения недостающего объема сена или начать планировать закупку извне улуса.

В данное время Главой улуса ведется работа по урегулированию цен на продажу сена и субсидирования части расходов перевоза мобильных бригад, в том числе расходов паромной переправы и субсидирования перевозки заготовленных кормов мобильными бригадами и покупного сена. Сенокосчикам требуется поддержка по снижению цены на соляру, по перевозке мобильных отрядов в случае сенокоса на территориях другого улуса, а также в получении кредита молодым фермерам для приобретения техники.

Глава улуса Андрей Ноговицын подчеркнул, что в этом году не состоятся традиционные Ысыахи, поэтому улус приступит к сенокосу раньше обычного.

Глава поручил постараться максимально заготовить сена на своей территории, так как очень

сложно и накладно ехать куда-то на сенокос. В августе предстоит подсчитать весь объем заготовленного сена и возможно, только после этого нужно будет решиться на сенокос в другом улусе. Этот вопрос тоже заранее нужно изучить и проработать надлежащим образом.

Как сообщил Андрей Ноговицын, уже создана комиссия по проведению сенокосной кампании и по ее решению руководитель УСХ Александр Сивцев и председатель КУМИ Рустам Дьяконов произвели осмотр состояния травостоя сенокосных угодий в бассейне реки Нотара. Они оценили перспективность сенокосения в этих сенокосных угодьях: по федеральной трассе 80 км проезда до Нотара, так что дорога нынче, можно сказать, отличная, поэтому есть возможность организовать сенокос. Глава отметил, что с этого года начать сенокос на этой местности, предварительно подписав Соглашение с администрациями Усть-Майского улуса и наслега Кюп. Примечательно, что есть уже желающие из сел Дирин и Хадар поехать в другой улус на сенокос.

Из села Окулун сенокосчики крестьянского хозяйства «Комплекс» и бригада из села Телей готовы поехать на сенокос на прошлогодних угодьях в Кобяйский улус. Для этого на днях они будут договариваться с Кобяйским улусом.

На этой неделе Глава улуса Андрей Ноговицын проведет специальное расширенное совещание с участием глав наслегов, специалистов управления по сельскому хозяйству и представителей кооперативов

по обсуждению и принятию решения по стратегии и организации нынешней сенокосной кампании, главной целью которой является выполнение плана заготовки сена в этих сложных климатических условиях.

По информации Главы улуса, особое беспокойство вызывает ситуация с засухой в селах Бахсы, Алагар, Мугудай, Хадаар, Хайахсыт. Главам этих наслегов следует заблаговременно провести на местах организацию мобильных отрядов по заготовке сена, вести переговоры и договоренности по аренде сенокосных угодий на территориях других улусов. Для наслегов, постоянно страдающих от засухи, нынешнее лето не отличается от прошлогоднего: все угодья почти пусты, саранчи много, а на долинах рек травостой, можно сказать, низкий. Из-за этого наслег могут и не выполнить план. Правда, некоторые хозяйства стараются орошать свои угодья помпой, но это очень затратно.

По информации Александра Сивцева, управлением сельского хозяйства и администрациями наслегов ведутся переговоры с руководствами близлежащих соседних улусов о сенокосе на их территориях.

Сельчане уверены, что несмотря на суровые условия нынешнего сенокосного сезона, главы муниципальных образований и специалисты по сельскому хозяйству сумеют обеспечить все возможные условия для заготовки годового запаса сена.

Пресс-центр МО «Чурапчинский улус».

70 БЫРЫҢЫАН ВАКЦИНАЦИЯЛАММЫТ НЭҢИЛИЭККЭ ТЫҢЫЫНЧА СОЛК. БЭРИЛЛИЭБЭ 100

Чурапчы улуунун баһылыга Андрей Ноговицын улуустаабы инфекцията тарбанытын утары үлэлиир суһал штаб быһаарытынан, нэһилиээннэтин 70 бырыһыана вакцинация ылбыт нэһилиэеккэ

100 тыһыынча солк. бэриллэрин туһунан иһитиннэрдэ.

Итини таһынан вакцина ылбыт үлэһиттэргэ 4 күннээх төлөбүрдээх эбии уоллуска бэриллээбэ.

Билигин туругунан улууска вакцина ылбыт киһи ахсаана 2854 буолла. Ити

былаантан 37 бырыһыана. Саамай кыра көрдөрүүлээхтэр: Хатылы нэһилиэгэ — 6 киһи, Төлөй — 9, Чакыр — 9, Сылан — 13.

«Улууска кэнники нэһилиэгэ коронавирүһунан ыалдьыбыт киһи ахсаана элбиір. Нэһилиэгтэр

баһылыктара бэйэлэрин территорияларыгар атын сиртан кэлэн киірэр дьону контуруоллуохтаахтар», - диэн пресс-сулууспа иһитиннэрдэ.

Исписэлиистэр ыалдьааччылар ахсааннара элбэбитин сайынны суолунан сылдыһы аһыллыбытынан, устудьоннар, үөрэнээччилэр сайынны каникулга кэлиилэрин кытары сибээстээх диэн сыаналыылар.

Улуус дьаһалтатын пресс-киинэ.

УБҮЛҮӨЙБҮТҮН ҮЛЭБИТИГЭР СИТИҢИИЛЭРДЭЭХ КӨРСӨБҮТ

„Медицинский врач лечит человека, а ветеринарный врач — человечество“.

И. П. Павлов.

Чурапчыга 100 жыл аннараа өттүгэр, 1921 жыллаахха бэтэринээринэй пуун аһыллан үлэтин сабалыабыттан, бэтэринээринэй сулууспа историята сабаланаар. Бастаагы бэтэринээринэй исписалиининэн Михаил Иннокентьевич Киренский аһаммыта. Сүннүкүн сэрэтэр уонна эмтиир үлэлэри ыһаллара. Пуун иһинэн бэтэринээринэй амбулатория, аптека аһыллыбыта.

1928 жылга Аргунов Александр Александрович уонна Березкин Василий Николаевич үлэлээбиттэрэ бэлэстэнэ сылдьар. Кинилэр үксүн Таатта уонна Амма улууһун хонтуруоллуулара. Ити сылларга Саха сиригэр командировкалаахтар үлэлииллэр этэ. Ити сылтан Чурапчытаагы пуун бэтэринээринэй учаастакка кубуллубута.

Сотуун, хаһарбас, иригириин ыарыылар турбуттара. Холобур, Төлөйгө сотуун ыарыыттан 1925 жыллаахха 189 ынах сүөһү өлбүт.

1931-1933 сс. Чурапчы оройуонун бэтэринээринэй бырааһынан Михайлов Афанасий Андреевич үлэлээбитэ. Кинини кытары Елисеев Семен Петрович, Седалищева Аадотья Афанасьевна, Софронов Диодор, Андреев Егор Парфенович уонна да атыттар үлэлэспиттэрэ. 1934 сылтан 1936 жыллаахха диэри бэтэринээринэй учаастак сэбиэдиссэийинэн Гриша Михаил Александрович үлэбэ кирибит. Сыстыганнаах ыарыылар сотору-сотору туралларынан, командировка быһыытынан үлэлээһиннэр тохтооботохторо. Сотуун ыарыытынан Мугудай нэһилиэгэр 1932 жылга 4 сүөһү, 1936 жылга 1 сүөһү өлбүттэрэ. 1939 сылтан Арзамасцев Василий Николаевич үлэлээбитэ.

Бу иннинэ быстах кэмнэргэ Чурапчыга Перфильев В.А., Романов М.Г., Покровский Е.А., Арзамасцев В.Н. үлэлээбиттэрэ. Чурапчы ээлииннэтин иһигэр типовой бэтэринээринэй амбулатория утуллан, 1938 с. үлэбэ кирибитэ.

Аба дойду сэриитин иннинэ Чурапчы оройуонугар бэтэринээринэй сулууспа уудаарыстыбаннай атыуһу ылыммыта. Бэтэринээринэй учаастак ыланнаабы, уонна даардаабы зооветпууннар, иматаабы зооветпууннара гудай зооветпууннара бэбэ кирибиттэрэ. 1947 с. кулун тутар

1 күнүгэр оройуоннар икки ардыларынаагы бэтэринээринэй лаборатория аһыллыбыта. Ити сыл бэс ыйын 1 күнүгэр Чурапчыга ветлечебница аһыллыбыта. Кылаабынай ветбыраастарынан Ермолаев, Биктимиров Х.Б. (1942-47 сс.), Сизенко Д.И., бизлэсэринэн Егоров В.И. этилэр.

Сизенко Дмитрий Иванович үлэлиир кэмгэр улахан бэтэринээринэй лаборатория типовой дьыбэ кирибитэ. 1951 жылга быраас-сөрөлөг штата көрүллэн, бруцеллезка сөрөлөгическай чинчийиилэр ыһыллан барбыттара. Саа аһыллыбыт ветлечебница сэбиэдиссэийинэн Куперов Николай Иванович, кини кэнниттэн Чукров Сергей Иванович, Боряков Алексей Дмитриевич үлэлээбиттэрэ.

1944-45 сс. ветучаастакка Курбатова М.И. уонна Федорова М.И. үлэлээбиттэрэ. Амма ветуунугар Ларионова Е.П., Красильников Г.Д. зоотехник Никитина М.В., Чурапчы учаастагар Березкин Ю.М., Барашкова О.Е., Хадаарга Старостин И.М., Тимофеева П.П. үлэлээбиттэрэ. Бэтэринээринэй санитардарынан ити кэмнэ Катаков Е.П. (Мугудайга), Тимофеев П.П. (Хадаар), Андреев Е.П. (Болугур), Игнатев Н.С. (Кытаанах), Павлов Я.И. (Бахсы), Борисов Я.Я. (Хайахсыт), Кузьмин В.А. (Хатылы) этилэр.

40-с жылларга Чурапчы улууһугар сүөһү ахсаана абыһаабыта, ити Хоту Көһөрүллүү түмүгэр буолбута. Бруцеллез ыарыта көстүтэлээн, элбэх сөрөлөгическай чинчийиилэр барбыттара. Туберкулезка 4117 төбө чинчийиилибиттэн 18 положительнай көрдөрүүлээх буолбута. 1950 жыллаахха Чурапчы оройуонун кылаабынай бэтэринээринэй бырааһынан Михайкин Борис Петрович аһаммыта. Кини 1956 жыллаахха диэри энкилэ суох, уһундук үлэлээбитэ. Кини кэнниттэн Петров Петр Гаврильевич кэлэн, икки сыл үлэлииргэр элбэх үлэһити атабар туруоран, бэтэринээринэй сулууспаба бэриниилээх дьону таһаарбыта. Ити курдук Карпов Х.Г., Аммосов Г.Н., Алексеев С.Р., Чохов В.Р., Ефимов А.П., о.д.а.

Аба саастаах биир идалээхтэрбит кэпсээннэриттэн уонна история кэрэһэлииринэн көрдөххө, очотообу бэтэринээрдэр сүрдээх ыарахан үлэни санныларыгар сүгэн кэлбиттэр. Кыһынны бытархан тымныыга, сайынны өнүрүк куйааска, хаары-ардабы аннынан ыраах нэһиликтэринэн сатыы, ардыгар атынан баран

ыалдыбыт сүөһүнү эмтээн кэпэллэрэ. Дьыбэ-уот мөлөбө, мастарын-муустарын бэйэлэрэ булуналлара. Тыаттан тизээн киллэри эмиэ кинилэргэ бэйэлэригэр сүктэриллэрэ. 90 сылларга сыстыганнаах ыарыылар суох буолбуттара.

100 сыл усталаах туората Чурапчы бэтэринээринэй сулууспатыгар араас көлүөнэ бэтэринээрдэр үлэлээн-хамсаан аастылар. Кинилэр түбүктээх үлэлэрин түмүгэр биһизэх, Чурапчы оройуонугар, бруцеллез ыарыыта суох оһоһуллубута, сүөһү ахсаана сылтан-сыл эбиллэн, сүөһүттэн ыһыллар бородуксууа хаачыстыбата тулсан испитэ, сүөһү көннүүн өлүүтэ туоратыллыбыта. Оройуонна тыа хаһаайыстыбата социальнай-экономическай туруга сайдыытыгар бэтэринээринэй сулууспа быһаччы кыттыгастааба, исписалиистар үрдүктүк тутуллаллара. Санаттан саа тахсарсохуоннаргаэппиэттир үлэни-хамнаһы ыһыллытара. Сахабыт сирэ анаардас сиртэн хостонор баайынан эрэ биллибэккэ, туохха да бэриллэбэт сыгытын этэ — экология өттүнэн ырааһа, эмтээбэ, тас дойдуларга тийэ сыаналанарыгар тус кылаатын күннэтэ киллэрсэр.

Араас кэмнэргэ таһаарылаахтык үлэлээбит ача алынныктарынан Тыгынаев Борис Гаврильевич, Ксенофонтов Юрий Петрович, Ершов Михаил Михайлович, Николаева Варвара Ивановна, Васильева Августа Алексеевна, Попов Михаил Михайлович, Макарова Лариса Ивановна, Старостин Прокопий Иннокентьевич, Еремеев Владимир Иванович, Архипова Лена Николаевна буолаллар.

Чурапчытаагы бэтэринээринэй лабораторияга үлэлээбит

дирижтэрдэр — Сивцева Клавдия Константиновна, Дьячкова Светлана Георгиевна, Васильева Августа Алексеевна, Николаева Валентина Гаврильевна, Макарова Зинаида Алексеевна, Батарина Айталина Николаевна, Давыдова Августа Иннокентьевна.

Бу быйылгы үбүлүйдээх 2021 жылга управлениебыт Муома улууһун бэтэринээринэй управлениетын кытта холбоһон, үлэһипит ахсаана элбээн, өнө онорор сирбит кэнээн олоробут. Билигин олох тэтимэ түргэтиир, араас сыанастар уларытар кэмнэригэр, үлэбитин арыый атыннык көрөн, атыннык салайынан быһаарынар кэммит.

Бу ааспыт 5 жылга бэтэринээринэй информатизация кириэн, уларыыы бөбө буола турар. Абыах сыл аннараа өттүгэр бэтэринээринэй докумуону ыларга кэпи-барыы, сүүрүү-көтүү бөбө буолар буоллабына, билигин докумуону ыларга «Меркурий» ФГИС-ба кигийиэн тус бэйэтин кабинеттэн электроннай сайаапканы ыһан, он докумуону дьыттигэр олорон ылар кыахтанна. Манньык докумуоннаах бэтэринээринэй хонтуруоллуур табаара Арасыйыа, Киргизия, Беларусь, Казахстан, Армения араас мунугар тийэр кыабы ылар. Сүөһүгэ Регарго чиптаах биркатын кэтэрдэн, сүөһү туох баар информациятын илдьэ сылдьар буолан, ахсаанын учуоттуурга, араас отчуоттары онорорго, боростуойун ылан эттэххэ, сүөһү сүттэбинэ да булан ыларга туһата баһаам буолла. Билигин инник чиптээһин дьыбэ кыылларыгар кытары бара турар.

Эрдэ бэтэринээринэй үксүн сүөһү, сылгы эмтээһининэн дьарыгыгар эбит буоллабына, билигин дьон үксүн кыра

дьыбэ кыыллары, ону аһан экзотическай кыыллары, балыгы, ол эбэтэр компаньон — кыыллары итиилэрэ дэлэйдик көстөр. Бу өттүгэр болгомтобутун туһаайахпыт. Ылары диагностикатыгар, лаборатория чинчийиилэрин кэнэргэ эмиэ араас сыаллар-соруктар тураллар. Бэтэринээр үлэтэ түүннэри-күннэри элбэх түбүгү эрийэр, ыарыытын туһунан сатаан эппэт кыыллары кытта сыралаах үлэ. Манна эмтиир бэтэринээр үрдүк билиитэ, баай уопута улахан суолталаах буолара саарбага суох. Бу кэмнэ управлениетыгар элбэх сыл үлэлээн, идэһин тоһору баһылаабыт үтүө үлэһит, аба көлүөнэ дьоммутун ааттаабы баһарылар — бэтэринээринэй быраастары А.И. Егорованы, С.С. Николаеваны, Н.Н. Копырины, А.В. Копыринаны, Н.П. Посельскаяны, В.Д. Трофимованы, А.Н. Батаринаны, А.И. Давыдованы, В.М. Баишеваны, Л.К. Аржакованы, С.П. Титованы, В.Е. Сивцевы, В.М. Посельскаяны, бэтэринээринэй бизлэрдэри М.Г. Копыринаны, Е.М. Смирникованы, А.Ф. Попованы, В.Д. Захаровы, Р.П. Прудецкаяны, В.П. Сивцеваны, В.В. Сазоновы. Манньык наһаабынныктары кытары тэннэ үлэһии сылдьан, уопуттарыгар усна кинилэр холбурдарыгар үөрэнэн, улууспут араас учаастактарыгар үлэһии-хамсыы сылдьар үтүс профессионаллар бааллар. Бу курдук Муома улууһугар филиаллаах, бэтэринээринэй-чинчийэр лабораториялаах Чурапчы улууһун бэтэринээринэй управлениета историябыт 100 сылыгар эрэллээхтик үктэнэбит.

Лена АРХИПОВА,
Наталья ПОПОВА.

Маарыкчаан ыччаттара

Ыччакка аналлаах сыһыары

төрүттээхпин. 2001 сыллаахха Василий Гаврильевич, Ольга Николаевна Елисеевтар дыа кэргэннэ бастагы обонон күн сириҥ көрбүтүм. Бииргэ төрөөбүт үһүбүт, балтылаахпын уонна бырааттаахпын.

— Хаһаангыттан успуордуна дьарыктанабыный?

— Кыра оҕо эрдэхпиттэн успуорду сэнээрэбин. Г.Д. Протодаконов аатынан Алабар орто оскуолатын үөрэнэн бүтэрбитим. Оскуолатаабы сылларбар успуорт араас көрүннэринэн сөбүлээн дьарыктаммытым. Салгыы М.К. Аммосов аатынан ХИФУ физическай култуура уонна успуорт үнүстүүтүгэр туттарсам, быйыл 2-с кууруну бүтэрдим. Устудьуон буолуохпуттан Иван Прокопьевич Белолобский «Боотур» успуорт кулубугар дьарыктанабын.

— Эн санааҥар «Дыгын оонньуулар» хайдах аастай? Күрэхтэһии кэнниттэн бэйэбэр туох сана сыал-сорук туруоруннун?

— Быйылгы «Дыгын оонньуулар» хааччахтаах буолан, стадионна көрөөччүлэрэ суох ааспыт хомолтолоох. Мин бастагы холонуум буолар. Өрөспүүбүлүкэ биир бастыҥ многоборецтарын кытта илин-кэлин түсүһэн, бэйэбэр туох ордук тийбэтин, туохха сыһалар баалларын чопчулаатым. Билигин өссө үчүгэйдик ырытан, көннөрөн, чочуйан, сайдар былааннаахпын. Онон салгыы элбэх дыһыардаах дьарык, күүстээх үлэ күүтэр.

— Сөбүлүүр ыспарсымыаныҥ кимий?

— Элбэх. Егор Филипповы, Артем Варданяны уонна тирэһэһэрим Иван Прокопьевичи мин эрэ буолбакка, элбэх киһи хопбур оностор буолуохтаах.

Айсен ЕЛИСЕЕВ:

«Билинги көрдөрүүлэрбин тупсарарга дьулуһабын»

ДЕРАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО МНОГООБОРЬЯ
РЕСПУБЛИКИ САХА (ЯКУТИЯ)

Ааспыт өрөбүллэргэ тэлэбиисэр, араадыһа, төлөпүүн нонҕо олус тыһааһыннаах, киирсиилээх «Дыгын оонньууларын-2021» көрдөрдүлэр. Барыта 12 Саха сириҥ бастыҥ ыспарсымыаннара кытыннылар. Олор истэригэр Чурапчыттан икки бөбөс — Павел Друзянов уонна Айсен Елисеев бэрт үчүгэйдик күрэхтэстилэр.

Бу иннинээҕи «Дыгын оонньууларын» кэнниттэн Павел Друзяновтан тута интервью ылан, «Маарыкчаан ыччаттара» сыһыарыга сырдаппыт. Оттон бу ыйдаабы сыһыарыга быйыл бастагытын кыттыбыт эдэр кэскиллээх ыспарсымыан Айсен Елисеев ыалдьыттыыр. Кини бэрт айыһааһык сэлэргэстэ.

— Айсен, дорообо! Хантан төрүттээххиний? Төрөппүттэриҥ кимнээбий?

— Дорообо! Алабар нэһилиэгиттэн

— Олоххор девиниҥ?

— Туруоруммут сыалы хайаан да ситиһэргэ!

— Успуорт үнүстүүтүгэр ханныкиспэтинэскэ үөрэнэбиний?

— Физкултуура уонна обж учуутапа.

— Университет уопсайыгар олорон үөрэнэбин, дьарыктанабын дуо?

— Онук. Былырынныттан үксүгэр дистанционнай ньыманан үөрэннибит. Ол да буоллар, устудьуон олоҕо үчүгэйдик син биир биллибит, элбэх дойдордонум.

— Быйылгы үөрэх дьылын хайдах түмүктээтин?

— Сизэсийэбин үчүгэйдик саптым.

— Эйигин оскуоланы кыһыл көмүс мэтээллээх бүтэрбитэ дииҥ истибитим.

— Оскуоланы мэтээллээх бүтэрбэтэбим. Ол эрэн аттестатым барыта бизс.

— Научнай-практической кэмпириэнсийэлэргэ кыттарын эбитэ буолуо...

— Өрөспүүбүлүкэтээҕи «Инникигэ харды» кэмпириэнсийэ ыспартыбынай наука сизэсийэтигэр тохсус кылааска үөрэнэ сылдьан, мас тардыһыы, онус кылааска үөрэнэ сылдьан сахалыы многоборье тустарынан дакылааттары суруйан, көмүскээн, II-с миэстэни ыла сылдьыбытым.

— «Боотур» успуорт кулубугар төһө элбэх ыспарсымыан эрчиллэрий?

— Элбэхпит. Бары бииргэ күүскэ эрчиллэбит.

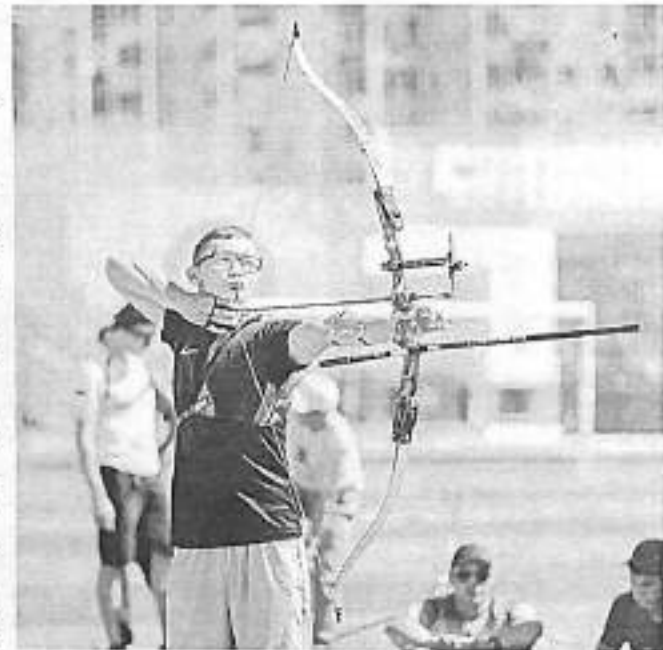
— Иллэҥ кэмгин хайдах атаараргын сөбүлүүгүнүй?

— Иллэҥ кэмим суох кэриэтэ. Үөрэх уонна дьарык.

— Быйылгы оскуоланы бүтэрээччилэргэ тулу баҕарыан этэй?

— Баҕарар үөрэхтэригэр кириэллэригэр уонна туруоруммут сыалларын ситиһэллэригэр.

Эдэр дыһыардаах ыччакка Айсенна үөрэбэр үрдүк ситиһиилэри, успуорка санаттан сана дабайыһылары баҕарабыт. Айсен эһиилги «Дыгын оонньууларыгар» кыттыа дииҥ эрэҥ күүтэбит.

ХАЙАХСЫККА УОННА ХОПТОБО УСТУДЬУОННАР ЭТЭРЭЭТТЭРЭ ҮЛЭЛИИР

Үгэс бийхытын сайын аайы устудьуоннар тутар этэрээтэрэ күргүмнээхтик үлэлииллэр. Быйыл Чурапчы улуугар Хайахсыкка уонна Хоптобо этэрээт байыастара үлэли сылдыаллар.

Лена Тарасова,
Хайахсыт нэһилиэгин дьиз кэргэн исписэлиһэ:
- Бу саас СӨ ыччат министиэристибэтэ устудьуоннар тутар этэрээттаригэр грант куонкуруһун биллэрбитэ. Онно докумуон хомуйан кыттыбылпыт. Гранта тиксэн, нэһилиэкпитигэр 10 байыас бэс ыйын 16 күнүттэн - от ыйын 16 күнүгэр диэри үлэлиир.

Үс киһилээх хамыһыһа устудьуоннары бэйэбит нобуордаабылпыт. Билигин үлэ күөстүү оргуйа турар. Күн аайы хаартысканан отчуот ытыллар. Этэрээккэ 8 уол, 2 кыыс баар. Кыргыттар үксүн кырааскалааһынна үлэлииллэр. Уопаттар тутууга, ол курдук, полисадник оноруутугар, билигин Таастаах дьиз бөх кутар алааска күрүө тута сылдыаллар. Хамнастарын үбэ көрүллүбүтэ. Үлэлээн бүттэхтэринэ төлөнөр. Бэс ыйын 5 күнүгэр буолбут бастакы мунньахха өр бабайы этэрээт аатын толкуйдаабылпыт. Биһиги нэһилиэкпит гизрбэттигэр күөрчэх ойуута баар. Онтон сизэттэрэн бары сөбүлэһэн, «Ытык» дьизни талбылпыт. Иннэ тынан «Ытык» устудьуоннар тутар этэрээттарэ дьиз буолбута. Барыта олохтоох оҕолор буолан, дьизлэриттэн сылдьан үлэлииллэр. Министиэристибэ грантын кыайан, оҕолорбут сайынны кэмнэ хамнастаах үлэбэ үлэлииллэрэ олус

үчүгэй. Барытыгар көхтөөхтүк кытталлар. Ыччалпыт нэһилиэкпит тулсарын туһугар дииллэриттэн биһиги, олохтоохтор, үөрэбит, киэн туттабыт.

Ариан «Ытык»
биригэдьириэ:
- Мин Чурапчытаабы судаарыстыбаннай физическэй култуура уонна уһуорт үнүстүүтүгэр теннис хайысхатыгар үөрэнэбин. Бу иннинэ Дьокуускай куоракка финансовай-экономическэй колледжка үөрэммитим итиннэ аармыйаба сулууспалаабытым. Эрдэ устудьуоннар

этэрээттаригэр үлэлээн көрбөтөбүм. Эһиил баҕар үлэлиэм. Этэрээт оҕолоро бары олохтоох буолан, эрдэттэн билсэбит, эйэлээхпит, үлэбитигэр эппиэтинэстээхтик сыһыаннаһабыт. Бу манньк нэһилиэкпит ис-тас көстүүтэ тулсарыгар кылааппытын киллэрсэрбиттэн астынабыт.

Семен Петров, Хоптобо
нэһилиэгин баһылыгын солбуйааччы:

- Бэс ыйын 10 күнүттэн от ыйын 10 күнүгэр дылы араас үөрэх кыһатыттан устудьуоннар кэлэн, биэр этэрээт буолан дьаныардаахтык үлэли сылдыаллар. Байыастар оҕуола интернээтигэр олороллор, күн аайы оҕолобуойугар

тото-хана аһыыллар.

Быйыл Дирингээби аграрнай орто оҕуола 100 сыллаах үбүлүөйэ. Онон бу чэрчитинэн ыччаттар Хоптобо нэһилиэгин устуоруйатыгар сүрүн суолталаах оҕо дьизин чөлүгэр түһэриигэ кыһаллан үлэлииллэр.

СӨ Ыччат министиэристибэтэ устудьуоннар тутар этэрээттарин ойоон, нэһилиэктэринэн үлэлэтэ ыытара хайбабыллаах.

Толлуман Адамов,
Хоптобо нэһилиэгин этэрээтин бииргэдьириэ:

- Биһиги бары тутуу этэрээтигэр бастакыбытын үлэлээн эрэбит. Мин бэйэм Дьокуускайдаабы бырамысыланнас техникумугар 3 кууруска үөрэнэбин. Үөрэбим кыһатын дириэктэрэ Станислав Робертович Христофоров бииргэдьириинэн талбыта. Сарсыарда 9 чаастан

киһэ 6 чааска диэри үлэлиибит. Сарсыардаангы аһылык 8.30-тан, эбиэт күнүс 12-тэн-2 чааска диэри, кизээнни аһылык 6 чаастан. Онтон кизэ сыньалан. Этэрээт оҕолоро буолан, оонньуубут, сүүрбүт-көтөбүт. Устуоруйа суолталаах дьизин чөлүгэр түһэри олус эппиэтинэстээх. Кыһаллан үлэлиибит, бары сэрэхтээх буолуу быраабылаларын тутуһабыт.

Ити курдук, эдэр ыччат нэһилиэктэрэ өссө тупса, сайда, кизэжэ туларыгар көхтөөхтүк үлэлииллэриттэн киэн туттабын. Байыастарга этэннэ ыйыллыбыт бириэмэтигэр үлэлэрин хаачыстыбалаахтык түмүктүүлэригэр баҕарабыт.

Сыһыарыһыны бэлэмнээтэ Марфа ПЕТРОВА.

